

16
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ,
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. *Πα. 1, 33/1970*

4.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

Δεκτ. 1969 / Μαρτίου 1970
20 Ιανουαρίου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) Νεράϊδα.....
(παλαιότερον ὄνομα: Γρεβενοπέλι.), Ἐπαρχίας Τρικάλων.,
Νομοῦ Τρικάλων.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Ἀθανά-
σιος Χρηστάκης. ἐπάγγελμα Στάμαλος.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Νεράϊδα - Τρικάλων.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον 10.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Ἀθανάσιος Ζαρονίκης.

ἡλικία 68... γραμματικαὶ γνώσεις ἀσφ: Δημοτική
τόπος καταγωγῆς Νεράϊδα.....

β) Δημήτριος Καρανικολάου 78 Δημοτική
Νεράϊδας.

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; Διά σποράν ἡ καλλιερχητικὴ γῆν. Διά βο-
σκήν θαιμνίων ἡ χέρσας. Μετὰ τὴν εὐφοριδὴν ἐβασκεῖτο
ὅλη ἡ ἔντασις.
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; Χ.ω.ρ.ι.δ.τ.αί.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους) γ) εἰς Κοινότητας δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
- ^ε Ἡ καλλιερχητικὴ εἰς τοὺς χωρικοὺς. Ἡ ἀκαλλιερχητικὴ εἰς
τὴν κοινότητα (βοσκίτικος ἔντασις).
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; Συνήθως, μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του. ὁ πα-
τὴρ διανέμει τὴν περιουσίαν εἰς αὐτοὺς. Χάραξαν ὁ-
μως καὶ ἐξαίρεσις. Ἡ διανομὴ γίνεται μετὰ τὸν θά-
νατον τοῦ πατρὸς.

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; .....

..... Εἰς ἀμφοτέρας .....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ..... καί .....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .....

..... δέν ὑδάρανε τοὶ αὐτοὶ .....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) ..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; .....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;) ....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζονται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; Εἰς βόλαν (συγκομιδὴν ἐλαίων), εἰς Πάτρας

καλαράταν (ὡς μισροπωλεῖται κατὰ τὴν χειμερινὴν μὲν καὶ θερινὴν δὲ)
καὶ ἐν τῇ Θιᾷ.

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται ..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .....

ὡς ἐργάται καὶ μισροπωλεῖται (μαστανάδες, παραμελλάδες).

δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: μὲ ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μὲ καῦσιν: α) τῆς κολλαμῖας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲ κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος ;...

..... Μόνον με Ξωτικήν Πρόφρον

2) Πότε έγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον
 σας ; ..... 1953.....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται : τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας ; ... *Μόνον... π.ό. σιδηροῦν*

21
ΑΡΟΤΡΟΥ ΤΟ 1951

1) Σιδηρούν άροτρον (τύποι αυτού, δηλ. μονόπτερο, δίπτερο κλπ.).
Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος ;

Ποῖος κατασκεύαζε τὸ ἄρτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ εἰναιτο ἡ προμήθεια αὐτοῦ ; ... Эксправа ... Артрак ... Блате рах ...

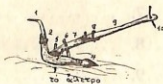
Εχρησιμοποιήστε τον κανόνα του αλγόριθμου. Επ' αχάτη
την ημετέρα. Η φωνή της κατὰ ἐξέλιξιν καὶ ἰκνύται
ἐν τῷ ὅλῳ ὅτι ἐκείνη (ἐκείνη).

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ή φωτογραφία) έκαστου τύπου σιδηρού άρότρου με τās αντίστοιχās όνομασίās τών μερών αυτού, ώς τοϋ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1..... 4..... 7..... 10.....

2. .... 5. .... 8. ....

3. .... 6. .... 9. ....

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει ;) .....

3) Μηχανή θερισμού .....

Σιδυ βροτρο

α = χερσίν
β = μόνον
γ = γένος
δ = στρώμα

ε = δύς

ΔΟΗΝΑΝ

η = βλάστη με λαβή
θ = σταυρός

ι = βίδα

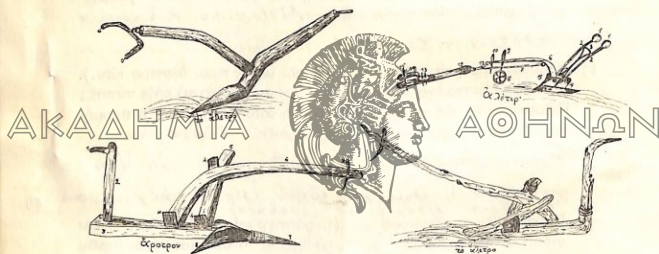
κ = γάτσο

λ = σταβά

μ = τσιβέτο

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....
 5) Μηχανή ἄλωνισμού .....
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. *Τὸ ξύλινον... ἄροτρον... κατε-
 μεμαρτίστο... ὁ δὲ... διαφόρων... χειρὶ κινεῖ...*
- .....
- .....
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκο-
 νιζόμενα ἐνταῦθα ;

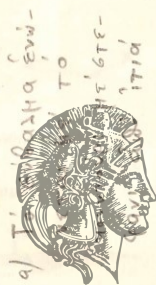

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶ-
 ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
 ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
 ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.
1.	6.	11. ....
2.	7.	12. ....
3.	8.	13. ....
4.	9.	14. ....
5.	10.	15. ....

(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

- 1 = χερολάβι
2 = γύβαλα
3 = μουντούρι
4 = φτερά
5 = μάνα ύνιου
6 = ύνι
7 = σθαδύ
8, 9 = σφῆνες
10 = σταθάρι
11 = μισδί

- α) Τὸ ἀροτρον ἐνὶ τῷ
β) Ὅταν χτυνῶμε
τὴ σφῆνα 8 τὸ
σταθάρι κατεβαίνει.
Ὅταν χτυπᾷμε τὴ
σφῆνα 9 τὸ σταθάρι
κατεβαίνει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

(Ἐάν υπάρχουν διαφοραὶ, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ὕνι... τοῦ ξυλίνου... ἀρότρου... ἦτο... κ.τ.λ. μορφῆς δι'
ἅλα... τὸ... εἶδος τῶν χωραφιδῶν... Ὀμριον... μετὰ ματω-
πέρω... σχεδίασμένον:.....

ύνι

σπάθη

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

Ἐδάκω... δτενή, μάτω, φάρια, ἀγα... χωματερῶν, ἀνωτέρω.

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;.....

χωματερῶν

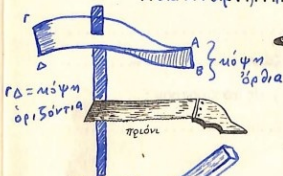

ύνι

.....
.....
.....

- 7) Ἔργαλεία διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

«Γεωφάρια»,... Σεμδαρία, Δίκαδο, Δριάνι,
Τ. Γεμούρι,... ξυλοφάι'.....

ΓΔ=μόψη
ὀριζόντια

πριόνι

τὸ δικοπο

Σεμδαρία
(ΓΔ=μοψη)

ΑΒ=μόψη

ἀρίδα

τσεμούρι

ρινι ἢ ξυλοφάι (ἀρνάρι)

Γεωφάρια

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. Παλαιά... βόες... Σήμερον. ἀμείντοι.

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ..... Πάντατε... δύνω. .....

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
Ἦτο... ἀναγκαιός... οὐκ... Στά... μαυλάρια... ἀντίχιά
ζυγός χρησιμοποιοῦνται οἱ « ἀλιμαργιές ».

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεῦλια κλπ.). .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ....

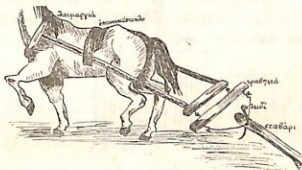
11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχού : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). .... Ἀεὺ ἀλῆ .....

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; ....

Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; .....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

Τ.ά... Μετ' ἄρι... φέρει... τὴν... ἔξω... θεμελί... ἀφ' ἧς ἀποδεθῇ
ἔτι... τὸ ἄροτρον... Ἀλιμαριά, βαμαράμι, τραβιχτά,
π.α.λ.α.τ. ζ.ε.τ.α......

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
τοῦ ἀγροῦ, ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα
ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας : Ἄνδρας... ἔτι... τὸν

ἀγροῦ... ἢ καὶ ἄλλοι παλαιότερον... ἔρχωνται
καὶ... μερμὲ... χυμὰ καὶ... ἔχουν... ἄνδρες.

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Ξ.τ.α. βοδία... δερνᾶμε... ἔνα

κοιτῶν... γυμνὰ... ἐξέτα... πᾶς... ἐκεῖ... ἐκείνο τὸ
ἄλλο... ἔμμε... Μετὰ... δερκοῦμε... τὰ... ζυγὰ καὶ... δένει... ἀπὸ τοῦ
τῶν τῶν ζεύγους.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....
φορᾶμε... ἐπὶ... ἀλιμαριά καὶ βαμαράμι... δένουμε

τὰ... τραβιχτά... καὶ... δερκοῦμε... τὰ... π.α.λ.α.τ. ζ.ε.τ.α., τὸ ὅ-
ποιον δένεται ἐπὶ τῷ τῷ σιδηρῷ ἄροτρον.

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ
ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

..... Μ.ε... βοκινί, τὰν... δ. δαίρι... τὰ... ἄνρα... ἐξέχον-
το... ἐπὶ τὰ κέρατα... τῶν... ζυγῶν......

Ἔνα γαυρὸς ὄρχναι.
 Τὰ βόδια τὰχα δεμένα
 ἀπὸ τὸ μέγατο μετρί-
 χιά, γιὰ νὰ τὰ κατε-
 θύνῃ. Στὸ ἀριστερό
 ἴσκει κρατὰ «φκιάντρα»
 ἢ βουχλί στὴν ἀγρη

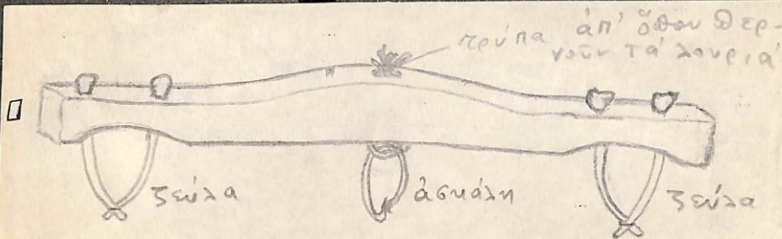
Τὰ βόδια πρὶν ἀροσθῶν
 στὸ ἀγρεῖ φέρουν τὴν
 ἐξὺς αἰωνίαν. Τὸ θυγὸ
 καὶ τὴν «τριχιά», δὲν δίνεται
 στα μέγατά τους. Ἡ ἄλλη ἀγρη
 εἶναι ἐλκιδένη, γιὰ νὰ δέθῃ
 στὸ χρολάβι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ο ζυγός

τὰ λουριά γυμνάζουν κρῖνος, ἀπ' ὅθου
διάνεται ἡ ἀσμάλη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ζεύλα

τὴν ἑφταχραν
μέ ζύλα ἀπὸ κρῖνι.
ἐπὶ καί τω μέρῳ
δένονταν μέ γερὸ
ἐπάγχω.

ΑΘΗΝΩΝ

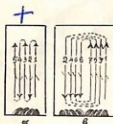

ἀσμάλη

τὴν ἑφτα-
χραν μέ
ξύλο κέδρι-
νο. ἐπὶ βη-
μεῶν α
καρπύνονταν

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμήν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

καὶ θαλασσοτρόπον καὶ ἡμέραν τὸ χωράφι ὁργώνεται
 με ἀνοιχμένῳ αὐλακῇ κατ'εὐθείαν γραμμήν, ὡς
 εἰς τὸ σχῆμα β.
 ἢ ὁργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὁργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὁργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριάς, ντάμιες, θιασιές, μεσοδράδες κ.λ.π.);

Ἡ ὁδοὶ καὶ τὰ ἀγκυρὰ τὰ ἀγκυρὰ
 θαλασσὶ καὶ ἡμέραν γίνεται εἰς ὁδοὺς

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά); με αὐλακιάν; .....

Ἡ ὁδοὶ χωρίζεται με αὐλακιὰ .....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον; .....

Ὁ ὁδοὶ .....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὁργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὕνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ....

ἐπ' αὐτῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπ' αὐτῶν .....

ἐπ' αὐτῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπ' αὐτῶν .....

Βαθὺς καὶ ἐπ' αὐτῶν 8 ὅχι 0,20 μ.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. .... Εἰς... ἄλλα... τὰ... ὀργώματα... .....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Διὰ τὸ καλαμῶσι... 2...

Τὰ ἔκα... ἀρχὰς Ἀπριλίου... καὶ τὸ... δευτέρου (ἑβδομά)

ἀρχὰς Μαΐου... ἕως... βιτάρι... 1... ἀρχὰς Νοεμβρίου.

Τὸ α' λέγεται ὀργωμα... τὸ β' (ἑβδομῆς ἑκαεξ) διβό-
λισμα καὶ τὸ... γ'... ἑβδομά... .....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

2 ὀργώματα Ἀρχὰς Ἀπριλίου καὶ Ἀρχὰς Μαΐου. Τὰ κατηχηθῆ

κατηχηθῆ... τὰ ἑβδομά... τὸ φά...

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ σπαρτίον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρα-
νάπαιυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν αὐτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Δεν ἀφίνονταν τὰ χωράφια εἰς ἀγροδόχουσι, γιατί ήταν καὶ
ἔκα... λίγα... ὅμως... ἐκκαθαίρει καλλιεργεῖται
τὴν ἑκαεξ... καλαμῶσι... ἕως βιτάρι.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κρι-
θῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ

ποῖαν ἐποχὴν; ἕως... κριθῆς... 1 (Μαΐου... 2 (Ἀπριλίου - Μαΐου) Ψυχανθῶν 2 (Μαΐου καὶ Ἀπριλίου).

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν.

π.χ. τὸ δισάκι... εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμ-
βανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;... Ο... τριμμάρι (=τα-

χάρι). Τὸν... ἀριστερό... ἕως... καὶ... ἐδαφὸν

ἀπὸ αὐτόν... μετὰ... ἕως... καὶ... τὸ... ὀργωμα...

β) Μὲ ποῖα γεωργικά ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρί-
ζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὄνι κατὰ
τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; ... *Μέ. τ. κ. ... ξίετρα*

*δου. ... εἶχε. ἢ ... κ. φ. κ. ἀκτρά. » ἀδ. τ. κ. ... μ. α. με-
ριά. ... ἀδ. τ. κ. ... ἄλλ. ... εἶχε. ... ἔκ. « βο. φλί. » ...*

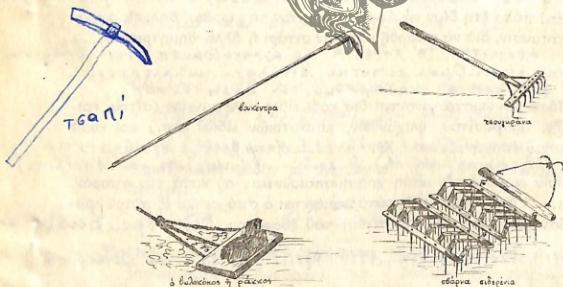
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... *Μετ. α' ... τ. ρ' ... ὄργωμα ... γ. κ. ε. τ. α. λ.*

... τ. ε' ... σβάρνισμα ...

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

*Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ γί-
νεται μόνον μετὰ τὴν ὀργάνωσιν ...*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

Για' εμάς, το Χριστιανικό είναι... ε' μαρτύριο (αδελφούς
ἀδελφές), τὰ... μ' ε' ο' το' πια (αδελφές, αδελφές... τ' ε' ε' μαρτύριο)
Για' το' ε' μαρτύριο, Χριστιανικό είναι... τὰ... ε' μαρτύριο.

- Τὸν Σφαλατίν βοηθεῖ ἢ ὁ συνέταγρός του (βέβαιος), ἢ

μελὸς τῆς οὐρανίου... εἰς τὴν ἐκδοκὴν ἀντικεινὸν ἀχρὸς.
 ἡ ἀχρὸς, παρὰ τὴν οὐρανὸν, εἰς τὴν ἐκδοκὴν οὐρανίου προὔκει το ἐνί.

- ΕΙΔΟΥΣ. Ἐφ' ἧς τὰς καὶ γίνεταί· συζητῶν τὴν ἐκείνην
 Μετὰ τοῦ χαρᾶν· δὸν ἐφ' ἧς τὰς τὸ γὰρ αὐτοῦ

Οδύρονται. Δεσφάχαι τὰ φάρμακα, ἢ φάρμακ., τὰ ἀγνῶστα.
καλλιεργοῦνται μαζί με τὸ καλαμπόκι.

- χωράφια ἐπαλιερχέτο καὶ καλλιερχέται τὸ ρόβι.

Εἴθ' ἂν ὁ βασιλεὺς τοῦ τελευτήσῃ, ἂν τ' ἄλλα... δὲ καὶ ἄλλοι...

- 9) Πώς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἡ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. Παλαιότερα... οἱ βαταῖτες... ἐβαθύνοντο.

βελή, ἰδιές, ἀλλανχίες, μετὰ παλαηθῶμι. Σήμερα β' αὐτοῦ
καὶ φυτευτές (β' γοῦρνες) β' μὲν ἀπὸ τοῦ κηθου.

α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

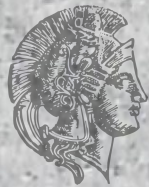
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

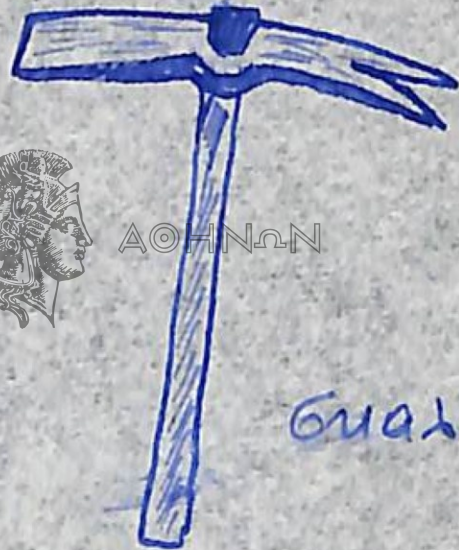
ΑΘΗΝΑΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

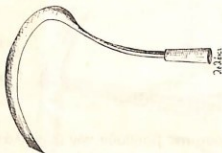
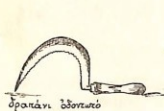

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΥΒΛΙΟΤΗΚΗ

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .. **Μ.Ε. «δρεπάνι»**
ὀδοντωτό, ὡς. τ.ὸ. εἰκονιζόμενον... κατωτέρω..

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

..... **Δ.Ε.Ν. ὑφίσταται ἄλλα... μέ.δ.α. θερ.ι.σ.μ.οῦ..**
δ.λ.ν. τ.α.ῦ... δρεπάνι...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **Παλαιότερα μέ. ὀδοντωτό δρεπάνι. Σήμερα μέ. «κόσσις», ὡς ἢ εἰκονιζόμεν.**

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
Τὸ. δρεπάνι... ὀδοντωτό... ἢ. μ.ο.σ.ι.α. μέ. ὁμαλὴ. κόψη.
ὀ.δ.ω.ς... τ.α. ἂν.ω.π.έρ.ω... εἰκονιζόμενα...
- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγχετο;.....
ὀ.δ.ω.ς... σ.τ.ή.ν... παραδ.α.ν.ω... εἰκόνα... ὀ.σ.ι.δ.η.ροῦς
σ.κ.ε.λ.ε.τ.ὸς... λ.έ.γ.ε.τ.αι... λ.ε.θ.ί.δα...

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ά.) *Τά... ἐδραμὰ εὐόντο... ἐκ... τοῦ... ἐμδο-
ρίου...*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς
χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ
ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων
(τῆς ρόβης κλπ.) *Τά... κριθὰρι... θέριζετο... μετὰ δρεπά-
νι. Τό... τριφυλλί... μετὰ... Τά... ρόβι, ἢ φαμὴ... καὶ... τὰ... ρε-
βιθία ξεριζώνονται.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ
δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ
σίκαλις κλπ. *Οἱ... σῖτες... καὶ ἡ κριθή... εἰς... ὑψὺς... ἀπὸ τοῦ ἐ-
δάφους... 20 πότους. Τό... τριφυλλί... 5 πότους...*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μετὰ τὴν ρίζαν
μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). ....

ἀκάρυα... ἔχοντα... ἰδιαίτερα... ἀοινοῦν

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ),
τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραχμαί, πιάσματα,
χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα; *Οἱ... χυματῆρες... δού... θέριζαν... ἔδεναν
τὰ... χερόβολα... μετὰ... ἰδιαίτερα... καὶ τὰ... ἀφ' ὧν... ἀποθήκην*

*σθρωί) οἱ... ἀνδρες... μετὰ... χερόβολα... (30 θέριζον)... ἔμεναν
τὰ δέματα.*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα
τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφα-
λαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ δια-
σταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

*Συμμετρικά... ὅπως... θέριζαν... ὅταν... συμπαρῶν-
ταν... χερόβολο... δένανταν... καὶ... ἀφ' ὧν... κατα-
χῆν... χωρὶς... ναί... ἔχ... ὠρισμένα... κατεύθυνση.*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. .... *Χερόβουλα* .....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; .....

*Μόνο... γυναῖκες κτ.όθι... Δεῖν ἔρχονται...
ἀδρ... ἄλλοι... γυναῖκες... χιὰ κὰ...
...θερίσαν...*

- 2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκαπής). Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν) ... *Μ.ε'. μερομίσθιον.*

*Η... ἀμ. οὐβὴ... θαλασσιότερον... εἰς... εἰς...
μα... εἰς... χρῆμα... εἰς... μέτρον... εἰς... χρῆμα...
Τὸ... μερομίσθιον... ἦτο... μετὰ... φαγητοῦ...
... Κολαπτερό... (Ι.Ο.Π.Κ.), χιόμα... (μεσομέρι)... δεῖν...
(δρῶν).*

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερον τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λυντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; ... *οὐδεν... ἔφερον*
εἰς... χεῖρας... ἀρ.σ... ἀρ.φ.ν.λ.φ.κ... τ.κ.σ... ἀριστε-
ρᾶς... χ.α.ρ.σ... οὐτε... μαί... εἰς... τ.κ.σ... μέσσην.
φεροῦσαν... τ.κ.σ... χιὰ κὰ... μ.κ... ἀ.ε.δ.κ.κ.
τα... πόσιν...

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ἐννῆθωα ὁ θερισμός. Ἰεχι.σε.τὴν. Δευτέρα.ν. Ἀδέρωαν
ν' ἀρχίσουν. θερισμόν. τὴν. Τρίτην, Παρασκευήν. καὶ. Κυριακήν.
Μῆνα δὲν ἐξήταζον.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. κατὰ τὸν θερισμόν. ἔλεγον

ἀστεία καὶ τραγουδοῦσαν κυρίως δημοτικὰ τραγούδια, τρα-
γούδια τῆς ξενιτεῖα. κ.τ.δ. π.χ. κ. τοῦ. Κίτ.β.ο.π. ἡ μάνα»,
«καὶ ὠέρα θραῖνα ἕνα μαθνοί», «γενεατσοῦλα φουτω-
μένι», «τ' αἰοῦς μαυριδερούλα μου» κ. ἄ.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἕνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶδη.

Μα.η.α.α. ἔλεγον. τὰ. ἀπομνηστικά. καὶ
μαθώς. πλωρά. ... στάχυν. γιὰ. ν. α'. δέ. δ. ο. ν. μ.
αὐτά. οἱ. ἄνδρες. τὰ. δε. μ. α'. τ. ι. α. (= δ. ο. λ. α'
χερὰ β. α. α. μ. α. ζ. ι.), ...

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἦτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μένουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .. τὰ. δέσιμον. τῶν. σταχύν
ἐχ. ν. ε. τ. α. 2. μέρες. μετὰ. τὴν. θερισμόν. τότε. ἀλιόζον-
τα. κ. λίγο. πό. σιτάρι. δίνονταν. ὡρ. ω. ι. γ. γιὰ. καὶ
μ. ν. δ. ε. ἡ. ὁ. μαρ. α. ὁ. δ. .....

Τραγούδια τοῦ θερисμοῦ

1. Ἀνάρια-ἀνάρια τᾶρριχναν οἱ κλέφτες τὰ ντουφέκια,
γιατ' εἶν' οἱ μαῦροι λιγουστοί, πέντ' ἔξι οὐχτῶ νουμάτοι.
κι οὐ καπιτάνιους ἔλειπι ἀπὸ τῆ συντροφιᾶ τους,
πάει νὰ βαπτίσ' ἓνα παιδί νὰ πιάσ' ἓναν κουμπάρου,
νὰ τῶχ' οὐ μαύρους γύρισμα νὰ τῶχη παλιό κουνάκι.

Ἰσια μὲ τὰ μισάνυχτα, στίς δώδινα ἡ ὥρα,
ἀκοῦει ντουφέκια πῶπεφταν ἀπὸ τῆ συντροφιᾶ του.
Βάστα κουμπάρο μ' τό παιδί κὶ θός' μου τ' ἄρματά μου,
ἀκούω ντουφέκια πέφτουν ἀπὸ τῆ συντροφιᾶ μου.

2. Χαϊδιάρα μ' ποῖδες σὲ μάλουσι κὶ μοῦσι σκανιασμένη;
οὐ ἄντρας μου μὲ μάλουσι κὶ εἶμι σκανιασμένη.
Μὲ εἶδι πού κουβέντιαζα μ' ἓνα παλιό μου φίλου.

3. Κεῖ πέρα βγαίν' ἓνας καπνός, σάν τί καπνός νὰ βγάλνη;
κάνουν οἱ βλάχοι μιά χαρά παντρεύουνι τῇ λάμπρῳ,
τὴν παίρνει ἓνα βλαχόπουλου πιδὶ τοῦ καπιτάνιου.
κι οἱ βλάχοι τοῦ μιτάνοιουσαν τῇ λάμπρῳ δέν τῇ δένουν.
κι πιάσανι τούν πόλιμου τρεῖς μέρις κὶ τρεῖς νύχτις.

- ΟΙ ἄνδρες... ἔδεναν... τὰ δερμάτια... μόνον τους.
Μέτ' ἴδιο τὸ βιτάρι... φονὶ ἄφηναν ἀφ' ἑρπύλλων.
Τὰ ἔβρασαν μετ' ἡν-ρίκα τὸν... Ἄνδρες... βερὸ
(ἀφ' ἑρπύλλων). τὰ βρέχον μετ' ἑρπύλλων... καλὰ
κίβρι... μετὰ... ἔδεναν... μετὰ τὰ...
δερμάτια... Κορδὸ διαζαν... ὅπως... ἀνὸ... τὸ
τοια... ἔτ'... δὲ... ἐφ' ἑρπύλλων... οὐδὲν ἔστανον.

ΑΘΗΝΑΝ

- Τὰ· δερμάτια·, μετὰ· τὸ· δεῦναι·, ἀφίκοιται
ἐπὶ· τὴν· ἰδίαν· ἀκνὴν· ἄρδια·, χιὰ· τὰ· ἄλλα· β. τοῦ· κ.
μακρτέρου· (·κα'· ἀγρέψι· τὰ· β. τὰ· ρ.·). Ἀφί-
κοιται·, ἔτι·, μέχρι·, τὸ· ἀρσέν·, τῶ·... ἔδο· μ. ἐν· κ.

1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. *...ξέκ. ἐκχυρεῖται
μακ. κ.ς. ... Η. σ. δ. α. ρ. α. τ. κ.ς. ... α. α. τ. α. τ. α. ... χ. ἰ. ο. ν. τ. α. ν
καὶ. γ. ἰ. ν. α. τ. α. ... τ. κ. τ. α. Μ. γ. α. λ. α. β. δ. σ. μ. α. δ. α. κ. (Α. Φ. ρ. ἰ. λ. ι. ο.ς).*

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

... Μ. ε. τ. α. ... β. μ. α. λ. α. τ. α. ρ. α. τ. ι.

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσπινθίζετο παλαιότερον ἡ διασπορὴ τῶν βλάων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *Ναί... Μεί... ροιιά
(=καλαμθοιιά), ἀχρ. ἰ. α. ρ. α. τ. ο. καὶ. λ. ἰ. ρ. ο. τ. ρ. ἰ. φ. ἰ. λ. λ. ι.*

Τὴ ροιιά τὴν ἔνοθαν ὅταν τὸ καλαμθοῖ ἐδίνε, τὴν ἔλαιοσαν καὶ τὴν
ἔβασαν στὸν ἀχυρῶνα. Τὸ τριφύλλι μετὰ τὴ σθορά (Ἀπρίλιος), φρόν-
τιζαν νὰ τὸ θάψουν, ὥσθον νὰ γίνη γιὰ πόσιμο. Τὸ ἔνοθαν καὶ τ'
ἄφηναν νὰ ἔλαιοσῃ μετὰ τὸ ἔνοθαν δὲ καὶ τὸ ἔβασαν
στὸν ἀχυρῶνα. 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.α.). *Μαῖο... μῆνα... μέ... δ. ρ. ε. α. ν. ι. ι. ι.*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογία, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΕΡΑΤΙΑΒΝΑ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΡΙΓΗΪΣ ΓΑΥΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

by *bas*

ΑΘΗΝΩΝ

ΗΡΩΟΝ ΤΟ ΓΥΝΑΙΩΤΑΝ.

φωτογραφίας) Ο... Γαυός... (Ε.τ.ν. ἀχρικόχρητα... θαύ
 φυτρώνει μόνο... του.) Δερξίζεται... (Μα'ί'α.), ξηραίνεται... 2. Μέρ-
 ρει πα'ι μα'ι'όθιν... δένεται... <βαστάματα>... (δεμάτια.)
 πα'ι μεταφέρεται στὸν ἀχυρῶνα.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο
 πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Τὰ... δεμάτια... μεταφέρονταν... μέ... μου-
 λάρια... στ'... ἀλώνια... πα'ι... γίνονταν... μ'... αὐ-
 τὰ... ἀλωνιεύς.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν
 δεμάτια. Εἰς τινος τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάσπρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν ;
 Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως ; Δε.κ. Εἰσι

ἰδιαίτερα... ὄνομα... ἡ τοποθέτησις... γίνεται... δέ...
 δυό... δεμάτια... τὰ... στὰ... τῶν... δεματιῶν... ἐκάστης
 βύρας ἐγγίζουσιν τὰ στάχυα τῶν δεματιῶν τῆς ἑτέρας βύρας.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνι-
 σμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἀχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι ; .....

Ὑπῆρχεν... ἀλώνι... δέν... γινόταν... ἀλλὰ... ὁ.
 ἀλωνιεύς.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς
 ποίαν θέσιν ; .....

Στὴν... ἀμρ... τῶν... χωριῶν... δέ... μέρ...
 θαύ... νά... ἐχ... ἀέρα.....

- 5) Τὸ ἀλκῶνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; . . . . .

Ἀντὶμον. (σὺν τῷ ἄλλῳ μόνον. ἡ δὲ ἄρχη). καὶ εἰς ἑλάν καὶ εἰς

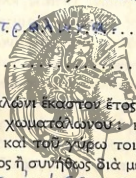
Δοκλὰ ἀπορριπτά. Ἀλῶνισαν μετὰ τὴν βαρὰ («ἔρριχναν βιτῆρα»)
 ὁ ἀλῶνιστὴς κρατοῦσε τὴν βαρὰ. Τελείωνε ἡ μία ἡ διημέριά, ἀρ-
 χίζε τὴν ἄλλη. ὁ ἄλλος ἀπὸ τὸ πρῶτον ἀλῶνιστος καὶ πρῶτος ἀλῶνις. 90 ὁ βαρὰ.

- 6) Από πότε αρχεται το αλώνισμα και πότε λήγει ; .. 20.7.2021
Έως 15 Αυγούστου.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀνολόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνα (μὲ δάπεδον ἐκ χύματος)· πετράλωνα (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε την κατασκευήν ἑκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
δίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .. Υἱοὶ Ῥ. Χ. Θ. Κ. . . Μ. Α. Μ. . . Χ. Ψ. Μ. Α. -

τάλινά και πέτρα

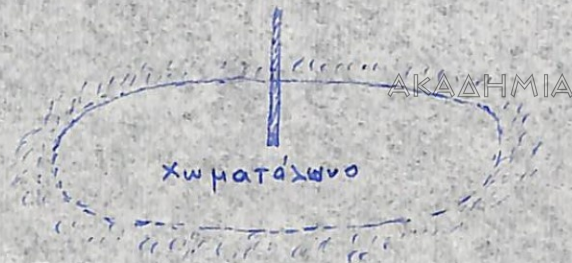
- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλωνα ἑκάστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξενως τοῦ ἄλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνος· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων). *Πρὸς τ. ἡ. σ. ἑναρξενως τοῦ ἄλωνισμοῦ.*

ριζαν. καὶ τὰ τὸ ἀλώνι, τὸ ἄλοιφαν. καὶ λάβου καὶ
 βοδινὴ ποδριά, δούνα' ἔχη μέσα καὶ λίγο ἄχυρο. Μετὰ
 τὸ ἄφιναν νὰ στεγυνώσῃ. τὸ δετραλῶνο τὸ μαδάρισαν,
 ἔκειναι. παρμ. ἑ. τρ. π. π. τ. π. κ. μυρμηκ. καὶ χένια
 τὸ διόρδωναν.

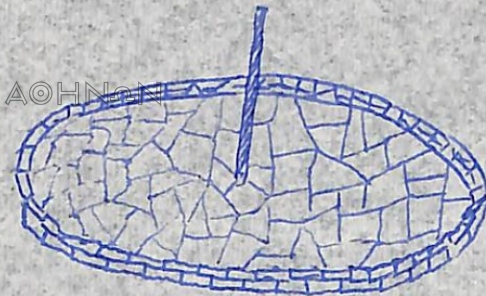
- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἁλωνιοῦ καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ ἁλωνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

Συνήθως...μιά...έβδομοδα...αφίκε...αρχίσει...τό...αιώνι
σμα...Τό...άλλεμα...γίνονταν...αρωινός...πρεσ:

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλῳνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἄλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλῳ-

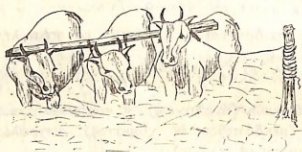
γύρω-γύρω ἔχει ἓνα μικρό
ἀνάχωμα (χεῖλος) «χωματένιου»

δετράλιον
γύρω-γύρω ἔχει δεξουλὰς.

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

Τὰ δεματῖα τοῦδε τοῦτον νομίζω. Τὰ σταχῦα ὑπὸ τὸ «στρί-
ρο». Περίονταν οἱ «εὐχλῆδες» τὰ εἰσάρια τοῦ εὐνοῦ τὰ
δεματῖα γὰρ τὰ διενυκταίνοντα. Τὰ ἀλωνίσματα. Οἱ εὐνοὶ δὲ λ. μ. ἀδ =
τὰ δεματῖα γι. ἀδ' τὰ χερσὶ βόλα.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). <sup>διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
ήσεως</sup>

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλ-
ωνιστοῦ ἐξήλιος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερός,
στρούλουρας, δοκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Δύο. μαυ. λάρια. ἐνώνινται... μέ... σχοινία... ἀδ' τὰ...

καπὶ στρί... τὰς... ἐ' αὐτὰ... τὰ... «εὐχλῆδες»... μ.ι.:

νεῖται... ἐκείθεν... μιά... ἀ' λιά... εὐχλῆδες... ἀδ' αὐτὰ

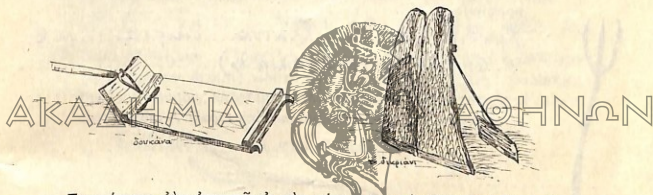
δένεται ἄλλο χονδρὸ εὐχλῆδες κατὰ τὸν στρί...
τὰ μπ' λάρια ἔρχονται γύρες καὶ μέγα π' δία τοὺς κόβουν τὰ σταχῦα.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
άλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν καθετόν ἀλωνο-
στύλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιστοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Οἱ δύο ἡμίονοι ἔχουν φορεθῆναι τὰ «καπίστριά» τους. Αὐτὰ ἐνώνουνται μὲ σκοινοί. Σ' αὐτὸ μινεῖται «θερα-δῶς» ἐλευθερα μιά θηλιά. Ἀπὸ αὐτὴ δένεται ἄλλο σκοινί, δούμαται γὰρ ἐπὶ τὸν «βτρίαρον».

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνιου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔαν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουλκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά μὲ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἤλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ περὶφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

Χρῆς. χρησιμ. οἰ. π. κ. ... ἄλλο... ἀλωνιστικὸν κ. μέσον.

στρίαρος

ΑΘΗΝΩΝ

Εἶναι δεμένα
τὰ μουάρια
μέτ' ἀπ' αὐτοῦ
τὸ γχοινὸν κινεῖται ἐλεύθερα
ἓνας γχοινέως δαυτύλιος.
Ἄθ' αὐτὸν εἶναι δεμένο τὸ γχοινί
δοῦ καταλύει στὸ «στρίαρο».

71 διακοπίζεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; Ο. ἀλκιβ. 680
ἀρχιζέ ὅταν ὁ ἥλιος ἀνέβαινε, κ' ἡ μία φ' ἡμέραν» (7 η. μ.).
Τελείωνε 2-3 η. μ. Καθ' ἣν... ὥραν... ἐνεμερτίεσθαι... τ. α... ὡς
ἐξαμολοῦντοῦσαν νὰ ἀπεκρῆρυνται ἐθ. βουδοῦ. ἔτ' ἀλκι
βουδοῦσαν πολλοὶ καὶ ξένοι ἀπόρη. τὸ μεσημέρι. ἔτρω-
γαν συνήθως φαμί, φασόλια, χιουρέτ, τυρί, φέττα,
τὸ οὗτο ἀδαραίτητο. Ὅσοι τυχαίως νὰ βρίσκωνται ἐκεῖ
ἔτρωγαν. Βουδοῦσαν καὶ πολλὰ φαεινὰ. Ἐφερναν γύρω
τὰ μουλάρια, ἐκάραν τοὺς μ. δ. ε. β. τ. δ. ἀ. χ. υ. ρ. κ. λ. δ. ....

- Χριστιανοί... Εύχομαι... διηρακι... μέ...
3. μέ... (πρωτογενής)...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατά την διάρκεια του άλωνισμού ο γεωργός με το δικάλι ή το δικράνι, έρχομενος γύρω εις το άλωνι, ρίπτει εντός του κύκλου τον όποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ή το άλωνιστικόν μηχανήμα τους ακόπου στάχυν ; . *Ναι. Σ.τ.ό... μέβαν. ὁμωσ. το.ῦ. ἁλ.ω. νισμο.ῦ. με' το. δι.υρι.άνι... ἔμακακ... 2-3. χυρί-*

βήματα, τὸ κατ'ω. βιτάρ. τὰ φέρων. ἔδρακω. καὶ τὸ ἔδρα-
νω κατ'ω, γιὰ νὰ ἀλυσίστη κατὰ.

- 14) Ὅτι ἐν χρήσει εἰδικῆ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

^c Αλωνόβεργα (= βέργα από ιρακιά δούβτιν... έμρη... έρεε
δεμένο σχοινί ή λουρί)... λέγεται και «βουργδούνι».
Τό ξύλο είναι 1 μ. καί ⁻²²⁻ τό λουρί ξάφους 1 μ.

άλωνόβεργα

- 15) Πώς λέγεται ή εργασία του άλωνίσματος ενός απλώματος, δηλ. ενός στρώματος σταχύων εντός του άλωνιού. (Έν Κρήτη καλείται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. απλώματα) σίτου, κριθής, βρώμης κλπ. ήλωνίζοντο καθ' ήμέραν ... << Άλώνι >> ... Γί.κο.κ.τ.α.κ

Ένα... Έως... δύο... άλωνία... τήκ. ήμέρα... Ταύτα έφερ-
 τ.ά.το... άδ.έ. τήκ. δοσόντα... ταύ. έίταυ. καί άδ.ό
 τόν άνέοντα άνεμον.

φ'είντα
 (διά τα έύδη)

φ'είντα
 (διά τα έύδη)

- 16) Πώς λέγονται οί άλωνισθέντες στάχυες, προτού λιχνισθούν δια νά αποχωρισθούν τά άχυρα από τόν καρπόν ; (έν Κρήτη : μάλαμα)

<< Π.χ.ό.ς >>... < < έ.ω.ς... άδ.ό. τή. λέξη. μάλαμα >>.

- 17) Ποίοι άλωνίζουν : ό ίδιος ό γεωργός με (δικά του ζώα ή ύπάρχον (ή ύπάρχουν ακόμη) ειδικοί άλωνιστοί (έν Αιτωλία : βαλμάδες, δηλ. τροπάνηδες, καλούμενοι άλωναράοι καί άγωχιάτες), οί όποιοι είχαν βόδια ή άλογα καί ανέλαμβανον τόν άλωνισμόν

Είδιοι άλωνιστοί

- 18) Πλήν του μέσου τούτου με ζώα καί με άλωνιστικόν εργαλείον ύπῆρχον παλαιότερον εις χρήσιν άλλα μέσα χωρισμού του καρπού από τούς στάχυν· π.χ. τό κοπάνισμα αυτών με χονδρόν ξύλον (τόν κόπανον) ή με άλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω έν σελ. 26 εικόνα).

Προχείρως (Θαλασιόττερα) <<ετούμπαχαν>> βέ.μια
 θαλάμα λήρα χερόβολα για'νά φτιάξουν ψωμί βέ
 ήρα αναμύς

- 19) 'Ο κόπανος ούτος πώς έλέγετο· έκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μήκος καί πάχος είχε καί ποιον τό σχήμά του ; .....

Έλέγετο... <<ετομ.μ.δ.ξ.υ.λ.α>>... Τό μέγεθος... του
 ήταν... 1,50 μ., ήταν... δέ... άδ.ό... θαλάμα... άδ.ό...
 ένα άμρον ετν²³ μ άδ' τ' άλλο ~~κατ'ε~~
 Είχε μήκος 0,50 μ. καί πάχος 0,08 μ. θαλάμ.

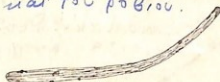

20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεταί) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθίων κλπ.).. *Σ.π.ήν. αὐλάς... Τ.αὐ. Γ.τ.αν.μ.δ.δ.*

ξυλ.αν..γίνεταί.χρῆσις..καί..χιθ'.π.δ.πο.μ.δ.δ.φ.α.
τῆς φακῆς, τῶν ρεβιθίων καὶ τοῦ ροβιού.

κοπανὸς στεφάνου

ξύλο καμυλωτὸ διὰ τὸ κοπάνημα
μικρῶν σπυρίων δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; *Ἔγινετο... ὕψ'... ἐκός... ἀρ.ο.αἰ.δ.μ.ι...*
Μόνον... ὕψ'... ἐκός... ἀρ.ο.αἰ.δ.μ.ι... Ὀχι
ἕδ'... ἄλλων... ἀρ.ο.αἰ.δ.μ.ν...

21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύς, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

Οἱ σταχύνες... ἐτοθευέταυν... ἐπὶ ὀλῳμα ὅς...
 Τὸ στούμα... χίνονται... χερσὶ... χερσὶ... ὅχι
 ὅς... σταχύνες... Τὸ στούμα... ἀδελφείας... μόνον ἐπὶ
 τῶν... χερσὶ... τοῦ... μαρτυροῦ... ..

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; ... Ναι... π.χ. : « ἔπεινται τοῖ δέντρα » , « τ' αἰὼς μαυροδερούλα μου » ,
 « καὶ διὰ ῥα μ' αἰὼς... ὅς... μάταια... » ... ἔλεγονταν
 καὶ αἰ... εὐπρά... ..

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

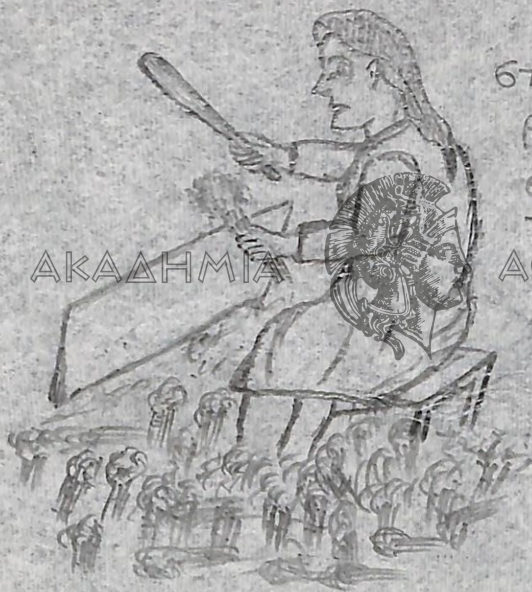
β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῦνται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο ; (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

Οἱ... ἀλωνισμένοι... σταχύνες... λέγονται « δ' ὅς » ,
 ὅς... συσσωρεύεται... διὰ... τοῦ... ἀλῶν...
 φκινάρι... ζῆλιν... ἀν... ἔχει... χεῖλη... ἀδ... τῶν...
 ἀν... τὸν... εἶ... ἐκ... ἀν... ἀν... ἀν...

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

βουμπά
ρόβι με' έλτο
δέ μια δλόνια.
Τό ρόβι, εἶναι
ΑΘΗΝΩΝ
χερίες - χεριές.

Τραγούδια άλωνισμού.

1. Τ' άκοῦς μαυρουδερούλα μου τί λένι γιά τ' ίσένανι;
λένι νά σί σκουτώσουνι ἥ σιλάβα νά σί δώσουνι.

Μή σκιάζισι ντουμπέρη μου, μή βάνεις μέ τοῦ νοῦ σου
"Έχου πατέρα λουχαγό κι μάρμα ταγματάρχη.....

2. Σειῶντι τά δέντρα σειῶντι Ζαχαρούλα μέ
σειῶντι κι τά κλαριά,
σειῶτι κι ἡ Ζαχαρούλα μέ τά ξανθά μαλλιά.

Στή σκάλα π' άνεβαίνεις, Ζαχαρούλα μέ,
ν' άνέβαινα κι ἰγώ,
σί κάθι σκαλουπάτι, νά σέ γλυκοφιλῶ.

3. 'Αγγέλω μ' κραίν' ἡ μάμμα σου δέν ξέρου τί σέ θέλει.
Νά πᾶς, 'Αγγέλω μ', γιά νιρό νά πιοῦν τά παλλικάρια.
Τά παλλικάρια κι ἄν διφοῦν στή βρύσ' νά πᾶν νά πιοῦνι
κι ἰγώ θά πάου στοῦ κέντισμα μέ τ' ἄλλα τά κουρίτσια.
Τοῦ κέντισμα εἶνι γλέντισμα κι ἡ ρόνα τοῦ σιργιάνι
κι τοῦ τσιρκίκι κι οὔ ἀργαλιός εἶνι σκλαβιά μεγάλη.

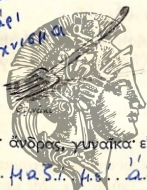

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ο...ὧμῶς...ἔχα...δ.χῆμα.ε.φ.ο.γ.χ.ν.λ.ο.κ...Πρὶν ἀεχί.ε.γ.
τὸ...λ.ύ.χ.ν.ε.μα...α.ύ.τ.ε...χ.ί.ν.ε.τ.αι, α.ύ.τ.ε...λ.έ.γ.ε.τ.αι..
τ.ί.θ.α.τ.ε.....

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φυτάρι, θρινάκι ; Ἰχθυογραφῆσατε τοῦτο...Τά...ἀνέμ.ι.σ.μ.α.χ.ί.ν.ε-
τ.αι...φ.ρ.ῶ.τ.α...μ.ε'.τ.ε'...δ.ι.μ.ρ.ι.ά.ν.ι...χ.ι.α'.κ.α'.φ.ύ.χ.ο.υ.ν
τ.α'.χ.ο.ν.δ.ρ.ά...μ.α.ί...μ.ε.τ.ά...μ.ε'.τ.ο'...φ.ύ.λ.ι.ν.ε.σ.μ.α.φ.τ.υ.ά.ρ.ι..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

3) Ποῖος λιχνᾷ (ἀνέμίζει)· ἄνδρες, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ο...ἀ.λ.κ.ν.ι.σ.τ.ι.ς...μ.α.ς.ι.κ.α'....ἀ.λ.λ.ο.υ.ς., α.δ.ο.ύ...α.ν.τ.α.ί-
ν.ο.υ.ν...α.ί.ν.ι.α.σ.μ.α.ε.λ.ῶ.ς...χ.ι.α'.κ.α'.α.κ.μ.α.δ.ε.φ.ο.ν.ι.τ.α'....φ.ο.ύ.λ.ε.σ.μ.α.
«Η ὥρα ἐστὶν τοῦς αὐτῇ λέγεται «μεντάτις»»

4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἷς τινες τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ;

.Ν.τ.ν.μ.α.τ.α...Α.ύ.τ.ά.γ.η.μ.α.λ.λ.ο.ν...ὅ.δ.ο.ι.κ.ο.ύ.μ.α.ι.ἔ-
κ.ο.υ.ν...ν.τ.ν.μ.α.τ.α., μ.ε.ν.ο.ν.ν...ῶ.ς...κ.κ.ἀ.δ.α.λ.ῶ.κ.α.σ.σ.ε.=
=δ.ι.ν.ύ.β.ο.λ.α) μ.α.ί.δ.ί.κ.ο.ν.τ.αι...ῶ.ς...τ.ρ.ο.φ.ή...φ.τ.ι.ε.ἄ.ρ.κ.ι.δ.ε.σ.
δ.ε.ύ.τ.ε.ρ.ο.ν...ἀ.λ.ώ.ν.ι.σ.μ.α.α.ὐ.τ.ῶ.ν...δ.έ.κ...χ.ί.ν.ε.τ.αι.....

5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῆσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεῦτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο .....

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

Μέ. εὐοὐδα... ἑλατιν. (κλατεῦδα?)... Καθ' ὅς. Λυχνᾶνε
οἱ ἄνδρες. οἱ γυναῖκες. τῆ. κ. ἰ. δια... ὁ. τ. κ. ἡ... ἀδομαρύνου
τα' λυχνίδια καὶ... τὰ κτύματα. μετ' τῆ. λατεῦδα.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρῶθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

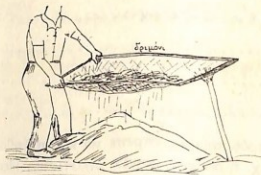
ΑΘΗΝΩΝ

κοσκίνο πάλαιον δερμόνι

κόψρος ἢ ἀρυλόγος

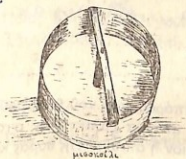
δριμόνι

νων μετ' ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετ' τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας)...

ἔδιναν $1\frac{1}{2}$ ὀκά. σιτάρη στὶς 20 ὀμάδες (στὸ 1 ἄρτενι). Τὸ με-
τροῦσαν με' βιδούρι. (δὲν μακάτα ἐστίν). Χωροῦσε 10 ὀμάδες
'Ὅταν ἦταν λίγος, ἔνι δύνανται με' κχφραγμαστφτέρ.α» (δυναμο-
μετρο).

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημοτικῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) .....

οὐδέν.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνθηκὰς) ...στὸ... ἀμφορί... ἢ... σπο... τὰ... α...
(= βαρ...).

ἢ... σπο... χ... β... α... γ... δ... ε... ζ... η... θ... ι... κ... λ... μ... ν... ξ... ο... π... ρ... σ... τ... υ... φ... χ... ψ... ω...
τοῦ μαθε... εἶχε 2-3 τέτοιους.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρωνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

Τό λύχνισμα

Ἡ γυναίκα μέ' μία' σκούπα
ἐλατήνη («ηπάτσα») ἀπο-
μαρύνει τὰ λυχνίσια.

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; .....

...Ξε' ἄχιν. ὠν. α., ἐν τῷ... ταῦ... χωρὶς α., ἢ... εἰς...
τῷ... κατ' ὠν... (= τὸ δωματίον... κατ' ὠν... ἀδ'... τῷ... ἀνὴρ
τοῦ θετιοῦ).

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

...Μετὰ τὰ ἀλ. ὠν. β. α., ... ἀτ' ἀσ. α. κ. τ. α. ν.
μαλ. ὠν. τ. ε. ρ. ο. κ., ...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

...ἀχ.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

...ἀξ'... ὠν. ἀρχ. α., το. ι. ο. ὠν. τ. ο. κ., ... ἀξ'... ὠν. ἀρχ. α., το. ι. ο. ὠν. τ. ο. κ., ...

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; *Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ; .....

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑορταί, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγίᾳς κλπ.) ....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Νεραΐδα - Τρικάλων.

Λεωτομερής περιγραφή τοῦ γεωργικοῦ βίου ἀπὸ τῆς θροετομαγίας διὰ τὴν βδορὰν τῶν διμητριαίων μέχρι τοῦ ἀλωνισμοῦ καὶ τῆς ἀποδομικεύσεως αὐτῶν.

Ἀπὸ τῆς 20ῆς Μαρτίου περὶ τοῦ ὁ ἄγρος θροετομάζεται διὰ τὴν βδορὰν τοῦ καλαμοδρομοῦ, τοῦ τριφυλλοῦ καὶ τῶν λαχανίων. Καθαρίζεται ἀπὸ τίς θέτρες, τὰ βότα καίρονται, τὰ ἄγριοχορτα ξερριζώνονται. Διπρδώνονται οἱ τοῖχοι, βυάβεται τὸ μέρος τοῦ ἄγρου τοῦ εἶναι «κφτωχόν» βέ χῶμα, πετρῶδες, «τσούχρον», ὅπως τὸ λέγε, κ.λ.π.

Ἡ πόσος τῶν ὧν μεταφέρεται ἀπὸ τοὺς σταβλοὺς στὰ χωράφια καὶ βυορδίζε-
ται μέσα σ' αὐτά. Κατόσιν (περὶ
τὰς 10 Ἀπριλίου) γίνεται τὸ πρῶτο

ὄρχημα. Πρὶν ἀπὸ τοῦ 1920 τὰ ὄρχήματα γίνονται καὶ ξύλινα ἄροτρα («ἀλέτρια»), τοῦ ἔβερναν βύδια. Αὐτὰ γίνονται μέχρι τοῦ 1950. Μετὰ τὸ ἔτος αὐτὸ χρησιμοποιεῖται τὸ βιδυρόροτρο καὶ ἀντὶ τῶν βυδιῶν, τοῦ ἔχουν ἐπιλείψει, χρησιμοποιοῦνται μουλάρια.

Ἐτοιμάζεται ὁ βωός. Προτιμᾶται ὁ μὲν ὁ «χορχόβωρος», εἶδος μαλαμδομοῦ ποὶ γίνεται ὄρχημα. Δὲν ἀρτίζεται ἄλλος βωός, διότι ἡ συρροὴ δὲν ὀφινίβη, ὑπάσχει δὲ κίνδυνος νὰ μὴν ὀφινίβη κατόλου, διότι τὸ φθινόπωρο μετὶς βροχῆς τοῦ ἔρχεται πολύ νωρὶς ἐδῶ.

Ὁ βωός ὁροτοῦ θέσθι στὸ χωράφι ἀδολυμαίνεται μετὰ γαλαζόβωτρα.

Μετὰ τὴν 25^{ην} Ἀπριλίου γίνεται ἡ βωρὰ τοῦ μαλαμδομοῦ. Πρὶν τὰ μουλάρια «ζευτοῦν» στὸ ἀλέτρι, ὁ γεμερός στὰ «δεταχτό», αὐροδοῖ σ' ὅλο τὸ χωράφι.

ραβόλια, δώσω τὸ γιτάρι. Μπορεῖ νὰ βρεθῇ καὶ ρεβίδια. Κατ'ὸν ἀρχίζει ἡ βδορὰ τοῦ καλαμνοιοῦ. Ὁ βδῶρος βεῖται στὴν αἰσάνη, βε' ἀδοστάβει 0,20μ - 0,30μ.

Στὴν ἴδια αἰσάνη μπορεῖ νὰ βδεῖρη καὶ πατάτες. Δηλαδὴ οἱ χωροὶ ἐφαρμόζουν τὸν τρόπο τῆς «βουγαλλιεργείας» πολλῶν μαζί φροῖόντων στὸ ἴδιο χωράφι.

Όταν τὸ χωράφι δὲν ἔχει ἀριετὴν ὑγρα-
 ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 μισίαν, βθακνίζεται, γιὰ νὰ μὴ βθακνισθῇ
 μεγάλην ἐπιφάνεια, νὰ μὴ χάσῃ ἐδομένης
 εὐμοχὰ τὴν ὑδαρχουσα ὑγρασίαν τοῦ, ὃ
 βδῶρος νὰ διατηρεῖται ὑγρὸς γιὰ νὰ φυτρώ-
 σῃ εὐμοχὰ. Μετὰ τὸ βθακνισμα (ἢ βθα-
 να εἶναι ξύλινη, πλακτὴ με' βέργες),
 χίνονται οἱ αἰσάνη (αἰσάνη), ἀδ' τὶς
 ὁδοῖς ἀρχότερα θὰ βερὰβῃ τὸ νερό
 γιὰ τὸ δότισμα. Οἱ αἰσάνη ἀδέχουν
 1,50μ - 2μ ἢ μία ἀδὸ τὴν ἄλλην.

Όταν φροῖνεται στὸ χωράφι νὰ βδεῖρη-

με τριφύλλι, τό α' ὄρχωμα γίνεται πε-
ρί τὰς 20 Μαρτίου. Ἀρχαί Ἀδριλίου γίνε-
ται τό β' ὄρχωμα. Ἐδῶνω στό ὄρχωμένο
χωράφι θωέρνομε τό θωόρο τοῦ τριφυλ-
λιοῦ «εἰς τὰ δεσχετά», ἀναπαυμένον μέ
ψιλή ἄμμο, γιά κα' δέφτη ὁμοιόμορφα.
Ἐτό καίτε στρέμμα δεσχετά 5 μιλά θωό-
ρο. Μετά τό θωόρικο ἀπολαμβάνει τό βάρ-
νισμα καί στό τέλος γίνονται οἱ «εἰς πο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Αὐτά γίνονται στό χωράφι. Ἐτόν κῆδος
θωέρνομε λαχανικά, πατάτες, κρεμμύδια,
φαγόλια, βέ' ξεχωριστά ὅπως τμήματα.

Ὀρχώνεται κα' ὁ κῆδος μέ 2 ὄρχωματα
(Ἀρχαί Ἀδριλίου τό α', ἀρχαί Μαΐου τό
β'). Κατόπιν χωρίζεται βέ' τμήματα. Ἀλ-

λοῦ θωέρνομε τίς πατάτες (Μάρτιος), ἀλλοῦ
τὰ κρεμμύδια (Ἀπρίλιος), ἀλλοῦ τὰ φαγό-
λια (Μαΐος) καί οἱ ντομάτες (Μαΐος).

Τίς πατάτες τίς θωέρνου βέ' «κροῦρες»,

τα' φασόλια τα' βάζουν με' το τσαπί (στα
λοτβάρι).

Τέλη Ιουνίου με' άρχαι Ιουλίου άρχίζει
το σπείρισμα των μαλαριδοσιών. Σπείρουν
οί γυναίκες μόνον. Οί ρόμεις (τα' φυτά των
μαλαριδοσιών) χώνεται στον ώτο με' χύμα.
Οί «μολόρομεις» ξεριζώνονται και ά-
φίνονται στην άμνη κα' ήλιαστου καλά.
Κατόιν θα' δοθούν ως τσάρι' στο ζώα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Από άρχαι 1920, άλλα και με-
χρι το 1950 δεν χανέι καδοιοῦσαν. Σήμερα,
θαράλλια με' την ζωική μώδρον χριβι-
δοσιών και λιθαάματα (δαίχνη άρμηνία).

Περί τα' μέσα Ιουλίου άρχίζουν τα' δο-
τίσματα. 15 μέρες πριν άρχίζουν τα' δοτί-
σματα, φτιάχνουν τα' αλάμια. Ε' αυτό
βουδών όλοι μαζί. Μετα' το 1950 ματσεμώ-
βουν και μερικοί τσικεταίλας, αλλά
ματσετράφουν, δια' τόν λόγον ότι το' έδα-
φος είναι δορωδες, ελ' μερμα' δε' κέρη μα-

τολιθώνει. Τα δοτίγματα γίνονται «μέ-
την ώρα», αναλόγως δηλ. τῆς ἐκτάσεως τῶν
κτιημάτων δι' ἃς ἔχει μαζεύει, δοτίζει μύλια.

Κατὰ τὴν 15^{ην} Σεπτεμβρίου τελειώνουν
τὰ δοτίγματα. Τέλη Σεπτεμβρίου γίνεται ἡ
συνομιλὴ τῶν φασολίων. Μαζεύουν ἀπὸ τὶς
φασολιές τοὺς ξεροὺς λοβοὺς, τοὺς ἡλιόθουν
στὸν ἥλιο 2-3 ἡμέρες κατὰ μετὰ με' ἕνα
ξύλο, ὡς 1,20 μ. μήκους, τὰ χτυποῦν
καὶ ἀφαιροῦν ἀπὸ τοῦ μύλου τὸν μύλον. Τὸ
ξύλο αὐτὸ τὸ λέγουν «στουμρόξυλο».

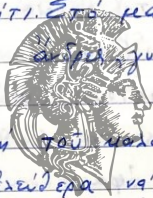
Στὸν μύλον ὅμως πλεονάζουσα φασολία ἀρ-
χίζουν νὰ μαζεύουν ἀπὸ τὴν 20^{ήν} Ὀκτω-
βρίου.

Μόλις τὰ φασόλια ἀπὸ τὸ χωράφι μα-
ζευτοῦν, βράζεται ἡ μαλαμδοιὰ ἀ-
κριβῶς δὴν ἀπὸ τὸ ὑβρίδιο. Αὐτὸ γίνε-
ται γιὰ νὰ ψυκθῇ τὸ μαλαμδοῦν διό-
τι μαλὰ. Ἡ «κρουιά» (ἡ ποικίλη μαλαμδοιὰ),
ἀπὸ τοῦ ἡλιαστῆ μαλὰ, δέκεται μικρὰ δε-

μάτια (χερόβολα) και μεταφέρεται στο
 άχυρα, δια να δοθεί ως τροφή εν τώ με-
 γάλα ζωα κατά τον χερών.

Άρχας Όυντιβρίου άρχίζει τό μάζωμα
 των μαλαρωσιών. Τα ύβρίδια (οί «ρόδες»
 ὅπως τίς λέει) τοδοδεύονται μέσα βέμε-
 γάλα βαυγιά και μεταφέρονται με τα
 κουάρια στο βώτι. Στο μάζωμα των μα-
 λαρωσιών βούδου. άδρα, γυναίκες και δαι-
 δία

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Μετά τή συγκομιδή του μαλαρωσιών άφί-
 νονται τά ζωα ελεύθερα να μδούν μέσα στο
 χωράφι να βοσκούν. Το χωράφι δου βοσκίε-
 ται για πρώτη φορά λέγεται «άμαλαιά»
 (προέρχεται από τή λέξη άμάλαχο = άδει-
 ραχτο. Μαλάζω = δαίνω). Το να βοσκίετα το
 χωράφι από τά ζωα τό θεωρούν καλό,
 διότι έτσι τό χωράφι με τίς κοπριές
 και τά ούρα των ζώων θλουτίζεται
 βέ χρήσιμα ^{δια τα φυτά} συντοτικά, αλλά θαιετα

μιόλας τό χῶμα ἀδὸ γῆς καὶ ἀνδρώδους,
ὥστε αὐτὸ τὸ φθινόπωρο καὶ τὸ χειμῶνα
μετ' ἱς δαρτέας βροχεῖς νὰ μὴ παραθύρε-
ται εὔνοια καὶ τὸ χερσὶ κερτυχαίνεσθαι.

Μετὰ τῇ θυμοῖδι, ἐπὶ γῶτίῃα δαρτέ-
ες - δαρτέες γίνεται τὸ ξεφλούδιμα τῶν
καλαμδομῶν μετὰ χέρια. Ὅσα ὑβρίδια
εἶναι καλὰ, τὰ θάψουσιν καὶ μάνουσιν τίς
«μερμάδες». Ὅσα δὲ εἶναι καλὰ, βλά-

σκὰ ἔχουσιν γεμάτους ὠδύρους, ἀφαιροῦν ἀπὸ
αὐτὰ τελείως τὸ φυτό. Τὰ ὑβρίδια αὐ-
τὰ θοῦ τοὺς ἀφαιροῦν τελείως τὸ «κτύμα»,
τὰ λέγε «μορμέναι ρόμεις».

Οἱ μερμάδες μερμιούνται ἐπὶ θυμάτιο
θοῦ εἶναι καὶ τὸ τῆσθαι γιὰ νὰ στε-
γνώσουν ἀπὸ καλὰ. Ἐναι ἄλλος λόγος
θοῦ γίνονται «μερμάδες» εἶναι, ὅτι δὲν
προλαβαίνουν νὰ ὠρίμασθαι ἐπὶ χερσὶ.

Ἡ ὠρίμασις συνθαρύνεται ἐπὶ γῶτί.

Οἱ «μορμέναι ρόμεις», ἀφροῦ ἡλιαστοῦν

4-5 μέρες δά «στουμπιδούν» μέ
«στουμπιδόξυλο». Όσα «χούτγια» έχουν
μολημένους έδαλου λίγους θώρους, μαλαρί-
ζονται με τό χέρι. Κατόων τό μαλακό-
τι λυχνίζεται. Τό θάσουν μέσα βέ μωδικό
μαί τό χύρου άδó 1,50μ. ύψος. Αυτό γί-
νεται πολλή φορές, μέχρις ότου φύχουν τό
ξένα θώματα δού περιέχει.

Μετα' τό άθλώνουν στον χλιο 2-3 μέρες
να' ήλιόστη μαλά. Πιναται μαί δεύτερο λυ-
χνισμα καί κατόων άδοδινεύεται στο
άμφάρι (ένά ξύλινο σκετόνι δού θάίρ-
νει μέσα δόνω άδó 300 μιλά').

Τά «χούτγια» (ότι άδομένει μετα' την
άφαίρεση του θώρου), ήλιόζονται, όταν
αρόνεται τό χρυσικοδοιηδού ως καύσι-
μος ύλη. Τά «φυύλλα» (τό κτύμα του
ύβριδίου) ήλιόζονται καί αυτά καί
μωαίνουσι στην άδοδίνη (άχυρώνα) διά
να' δοδούν ως τροφή στα μεγάλα ζώα «χον-

τριη) κατά τον χειμώνα.

Οί κερμαδέν θα μένουν κερμαδένες στο
βότι μέχρι το Μάρτιο. Τότε θα «βουμδι-
βούν» με το βουμδιόφυλο. Απ' αυτό το κα-
λαθούι θα διαλέξουν το καλύτερο για βό-
ρο. Το υδάτοιο θα το δώσουν ως τροφή
στά ξυα τους ή θα μόνουν μ' αυτό
ψημ'ί, τή «κμωμωτά».

Τό βιτάρι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ (ΚΥΒΕΤΑΡΙΟΝ, ὕδωρ τοῦ λένε) ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Τό βιτάριον τόν κερμαδέν ή κερμαδένιο.

Ὅσο ἀρξότερα γίνεται ή βόρα τοῦ βι-
ταρίου, τόσο καλύτερα. Διότι δέν ἔχει φέ-
βο ἔτσι νά μωμῇ ἀπὸ τόν βόρο. Ἐπι-
σως κατά τή βόρα αὐτοῦ, τό χωρά-
φι εἶναι πτό καλόν νά εἶναι «βαρύν»,
δυνα λαβωμένο, ὑγρό πολύν.

Κι στιαρί λαβωμένο, ἀλύνι γεμωμέ-
νο», λένε. Σβέρνεται στά «κωσταχτά».
Κατόων ὁ βόρος σκεπάζεται με' ἕνα

ὄργημα. Αὐτό εἶναι καί τ' αὐτό, αὐτό καί
τό τελευταῖο ὄργημα. Τό χειμῶνα μένει συ-
σθεμένο ἀπ' τ' αἰσθήσια. Τήν ἄνοιξη θετοῦν
καί λίθασμα. Κατόπιν ἀπολοῦσθαι τ' αὐ-
τανήματα.

Ὁ δερσισμός ἀρχίζει ἐν τῇ 20 Ἰουλίου
καί τελειώνει ἀρχῇ Ἀυγούστου. Πρωί - ἀπώ-
ρι γυναῖκες μέτ' ἀρεθῶνα στό χέρι ξυμ-
ποῦν γιά τ' αἰσθήσια, ἐπὶ τραχυνδῶντας τρα-
χυνδῶνα πλέγματα, δερσισμός ἡ τῆς ξυμπερίας,
θετῶντας ἡ μία στήν ἄλλη τ' αὐτοῦ χοντροκομμέ-
να τους ἀπτεῖα, δερσισμός. Τό γιτάρι τ' αὐ-
τοῦ μικρά δερμάτια, τ' αὐτοῦ «αἰσθήσια».
Αὐτά τ' αὐτοῦ μέτ' ἴδιο τ' αὐτοῦ γιτάρι. Τά
ἀπρὸν δέ «διδῶνα» γιά τ' αὐτοῦ ἡλιαστῶν κα-
λά. Σπύρια. Χερσὶς νά ἀποδέχων καί ἔχουν
ὑπομένει διάταξη. Οἱ γυναῖκες ἀνέμαθεν
καί μέχρι τό 1950 ἡμοῖοντο δια τήν ἐργασίαν
τῶν ἐν εἶδος. Μετ' τ' 1950 ἐν χρεῖμα. Τό
ἡμερομίσθον ἦτο μετ' ἀποδοχῆς φαγίτου. «Κο-

λατρίον» (10 π.μ.), «χώραν» (1 μ.μ.), «δέκον»
(βράδυ).

2 μέρες μετά τὸν θέρμηον οἱ ἄνδρες σπυ-
νουν στὴ χώραν - ἀρῶν ὅμως - καὶ μετὰ
χερόβολα φτιάχνουν τὰ θεμάτια. Τὰ θεμάτια
τὰ δέκουν μετὰ φυτὰ βιταρίου, μὰ ὅμως χλωρὰ,
δου ἀφίβαν, σπυρίβως γι' αὐτὸ τὸ βιόδο, οἱ
χρηαίνεις στὴ χώραν ἀδέριστα. Γιατὶ δέβι-
μο ἑνὸς θεματίου χρηαίνονται δύο φυτὰ
βιταρίου, δου τὰ «μαρμαδιόβι» (στὰ δύν-
νουν μετὰ ὁρδο). Αὐτὰ τὰ κενε «βιτὰ βι».
Τὰ θεμάτια μετὰ τὸ δέβιμο ἀφίβονται στὴν
ἴδια δέβι, ὁρδο, γιὰ νὰ ἡλιαστῇ τὸ βιτὰν
μαλύτερα. Αφίβονται ἐκεῖ μέχρι τοῦ ἀρῶν
τῆς ἐδομένης, ὅσοτε μετὰ μούλάρια με-
ταφέρονται στὴν ἀλὴν γιὰ νὰ ἀλκινιστοῦν.
Μετὰ θεμάτια φτιάχνουν σπυρίβια. Τὰ
θεμάτια τὰ βάζουν βε' δύο βιρὰ, κατὰ
τῆς τῶν τρόδων, ὥστε τὰ βιτὰνα «νὰ
φίλιονται» (τὰ βιτὰνα τῆς βιρὰ βιρὰ).

ν' απομυθούν στα σταχνα της άλλης). Όταν
 γίνει η θνητιά, σπιδάσεται από πάνω με φύλλα
 ψάστανον ή με «κτιούλι» (τραγομαλλίβιο βχε-
 θασμα), γιά να μη βραχούν τα σταχνα από βρο-
 χή. Το άλνισμα γίνεται βέ χωματάλνκο ή δι-
 τράλνκο, δού τα έχουν κατασκευασμένα βέ
 μέρες ελάερο, στην ύμρη του χωριού. Πα-
 λαιά (από το 1920 και μέχρι το 1940) ύ-
 πάρχον πολλά άλνισα. Σήμερα υπάρχει ένα
 μικρό χαλ. Τα άλνισα αμύνουν ελ μολύβι ο-
 μαχικιάς μας. Το σπιδάσεται άλνισα επί-
 διώτων. Άλνισαν και άλνκισαν με τη
 βερά. Έρχιναν μύρο (κουμύρο» όπως
 λένε) ποιο's 2' άλνισαν πρώτος, δεύτερος,
 κ.λ.δ.). Το άλνισμα αεχίζει ελ' ουλνίσον
 και ταμύνει 15 Αύγουστον. Πριν το ά-
 λννι τετρή ελ χηύοικ, ελ διμυρδώνεται.
 Το χωματάλνκο - αρνικέ. Έρες - αλοίφεται με
 λάδι και αρταδομοναρία με άχυρο. Άφνικται
 πατόων να στερνίσω. Το δροτία μέσα στο

13
άλωνι το ποδοδεύονται κυκλικά, τὰ στάχνα δὲ ἀπὸς
τὸ «στρίαρο». Πετιοῦνται οἱ «αὐλῶδες» καὶ ἀρχί-
ζει τὸ ἀλωνισμὸς με' δύο μονάρια, ἀπὸ τὰ χυρίζε-
χύρα εἰδικὸς ἀλωνιστῆς. Βοῦδων καὶ θαυδία, ἰδί-
ως τὸ μεσημέρι, ὅταν τρέχουν. Τα' μονάρια γιά-
να' χυρίζουν χυφίρα, χτυποῦνται με' τὸ «κβουρ-
δούλι» (ἀλκονόβερα 1 μ.μ. ποὺ ἔχει δεμένον
στὴν αὐρὴ λουρί 1 μ.μ.). Τα' μονάρια φροῶν
τὸ χαλινὸ τους («καπίστριν»). Τα' δύο μα-
λάστρια ἐκκένονται με' κατὰ γχοινί. Ἐκκέν-
τὸ μνεῖται «κβόρα βόδε», ἐκκένεται, μιὰ
θελιά. Ἀπὸ αὐτὴ (δακτυλιοειδὲς γχοινί)
δένεται ἄλλο γχοινί ποὺ καταλήγει στὸ
«στρίαρο». Ὁ ἀλωνισμὸς ἀρχίζει περὶ τὴν
7^η πρωινῆν. Τερματίζει 2-3 μ.μ.

Μετὰ τὸ ἀλωνισμὸς λυχνίζεται τὸ γιτάρι.
Με' «διμυριάκι» ποὺ ἔχει τρία «κτσιατά-
λια» (αὐλῶν) «ξ'λένιο» καὶ με' ξ'λένιο
φκνάρι. Στὸ λυχνισμὸ βοῦδων καὶ ἄλλοι. Τὴν
ὁμορφίαν αὐτὴ τὴ λέγε «κμεντατί». Καθὼς

λυχνῶν οἱ γῆραιος ἄνδρες, οἱ γῆραιες
 μέ μωάτσα ἱλατίγια (συούδα ἀδ' ἔ-
 λατο) ἀδομαυρύνουν τὰ λυχνίδια. Μόλις τε-
 λειώσῃ τό λυχνίσμα, δίνουν στούν ἄλουν?
 γτή τήν ἀμειβή (σήμερα χρήματα. Πρώτου
 1950 ἕνα λ' τσέκι γτίς 150 οἰάδες.
 Διὰ 20 οἰάδες γτιάρι γτίς 150.

Τοῦ στίδρι μετά τοῦ βάνουν στούν
 ἀμδάρι ἢ στούν τὰδωρα. Τ' ἄχυρο
 τοῦ βάνουν στούν ἀχυράνα ἢ στούν
 ματωί. Τοῦ καλύτιρου γτιάρι τοῦ κρέ-
 ταχαν γιά' σθόρο. Ἐστὶν κάνουν μι σή-
 μισα.

Γ' Ἀθανάσιος Κ. Χριστάκης, διδάσκαλος.
 Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐγένετο ἀπὸ τῆς
 20ῆς Ιανουαρίου - 12ης Μαρτίου 1970 ἐκ
 τοῦ χωρίου Νεραΐδα - Τρικάλων].